

Аль Ширафі Мохаммед Авад,
аспірант, Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

МЕДИЧНА ГАЛУЗЬ ЯК ОБ'ЄКТ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ

Анотація. В ході проведеного дослідження визначені основні передумови, що зумовлюють необхідність антикризового управління розвитком медичної галузі. Обґрунтовано концептуальні засади державного антикризового управління розвитком медичної галузі. Наголошено на необхідності впровадження автоматизованих інформаційних систем у діяльність медичних установ. Відведена важлива роль управлінню розвитком кадрових ресурсів для забезпечення ефективності управлінських рішень у сфері охорони здоров'я. Подальші дослідження повинні бути спрямовані на практичне впровадження інформаційно-комунікаційних технологій для універсального доступу всіх суб'єктів до інформаційної інфраструктури вітчизняної галузі охорони здоров'я.

Ключові слова: медична галузь, антикризове управління, здоров'я населення, система охорони здоров'я.

Mohammed A. Y. Alshrafi,
Postgraduate, Poltava State Agrarian Academy, Poltava

MEDICAL SECTOR AS AN OBJECT OF ANTI-CRISIS MANAGEMENT

Abstract. In the course of study the basic prerequisites that necessitate the anti-crisis management of medical sector development are determined. Conceptual bases of state crisis management of medical sector development are substantiated. The necessity of introduction of automated information systems in to the activities of medical institutions is emphasized. It is pointed on the important role of managing the development of human resources to ensure the effectiveness of managerial decisions in health care. Further research should focus on the practical introduction of information and communication technologies for universal access of all the subjects to the information infrastructure of domestic health care sector.

Keywords: healthcare, anti-crisis management, public health, health care system.

Постановка проблеми. Основним призначенням медичної галузі є забезпечення реалізації найважливішого соціального принципу: збереження та поліпшення здоров'я громадян, надання їм висококваліфікованої лікувально-профілактичної допомоги.

Актуальність антикризового управління медичної галузі визначається об'єктивним характером змін в її розвитку, які завжди сполучені зі значною кількістю кризових ситуацій, а отже, потребують доцільних, своєчасних та виважених управлінських рішень.

Тому важливим завданням держави у сфері охорони здоров'я є ефективне використання антикризового управління її розвитком на національному і регіональному рівнях.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми розвитку та управління медичною галуззю досліджували вітчизняні та зарубіжні вчені: Ахламов А. Г. [1], Баєва О. В. [2], Гайдаєв Ю. О. [3], Галацан О. В. [4], Жаліло Л. І. [6], Золлнер Х. [10], Кризина Н. П. [7], Кусик Н. Л. [1], Ларіна Р. Р. [5], Овсяннікова Л. М. [8], Полянська С. В. [9], Штоддарт Г. [10], але досі недостатньо вивченою зали-

шається проблема антикризового управління розвитком медичної галузі.

Постановка завдання полягає в обґрунтуванні необхідності антикризового управління медичної галузі, висвітленні концепції державного антикризового управління розвитком медичної галузі.

Виклад основного матеріалу дослідження. За результатами вивчення наукових напрацювань вітчизняних та закордонних вчених, можна зробити наступні висновки. Так, на думку Ю. О. Гайдаєва, перехід до ринкових відносин створив умови і проблеми перехідного періоду, які негативно вплинули на розвиток медичної галузі, зокрема:

- деструктивні процеси в економіці, неадекватної ринку, і зниження національного прибутку;
- зниження рівня і погіршення якості життя більшості населення;
- недостатнє фінансування галузі, оскільки питома вага видатків на охорону здоров'я в обсязі зведеного бюджету за загальним фондом недостатня та нестабільна [3].

В свою чергу, різке зменшення державних бюджетних асигнувань на медичну галузь звело нані-

вещь багаторічний внесок держави в розвиток цієї надзвичайно важливої соціальної галузі, що викликало повний її занепад, розлад, кризовий стан. Фінансування охорони здоров'я з державного бюджету здійснюється лише на 50-60% від необхідного мінімуму за оптимістичними оцінками, з песимістичних – фігурують цифри – 30-44%. Сьогодні фінансування охорони здоров'я орієнтовано головним чином на утримання галузі (хоча доцільно був би – на лікування хворого) [1].

Рис. 1. Взаємозв'язок здоров'я населення, системи охорони здоров'я та економічної системи

В умовах нестачі бюджетних асигнувань на розвиток медичної галузі в Україні стає необхідним перехід на новий рівень із використанням новітніх управлінських технологій, що швидко розвиваються в теперішній час.

Серед нових організаційних технологій державного управління медичною галуззю на теперішній час особлива увага приділяється створенню системи інноваційного управління, комп'ютеризації, використанню телемедичних технологій тощо. Їх ефективність визначається спроможністю мінімізувати ресурси галузі, що витрачаються на умовну одиницю результату.

Тому важливим завданням держави у сфері охорони здоров'я є ефективне використання антикризового управління її розвитком на національному і регіональному рівнях.

Економічна система і система охорони здоров'я є складними системами в усіх країнах. Вони тісно пов'язані між собою, як безпосередньо, так і опосередковано.

Здоров'я населення країни значною мірою залежить від рівня і типу економічної активності та економічної політики. На рівень здоров'я також впливає доступність ефективних послуг у сфері охорони здоров'я, які залежать від розподілу, як приватних, так і громадських ресурсів країни. Х. Золлнер, Г. Штодарт и К. Селбі Сміт підкреслюють взає-

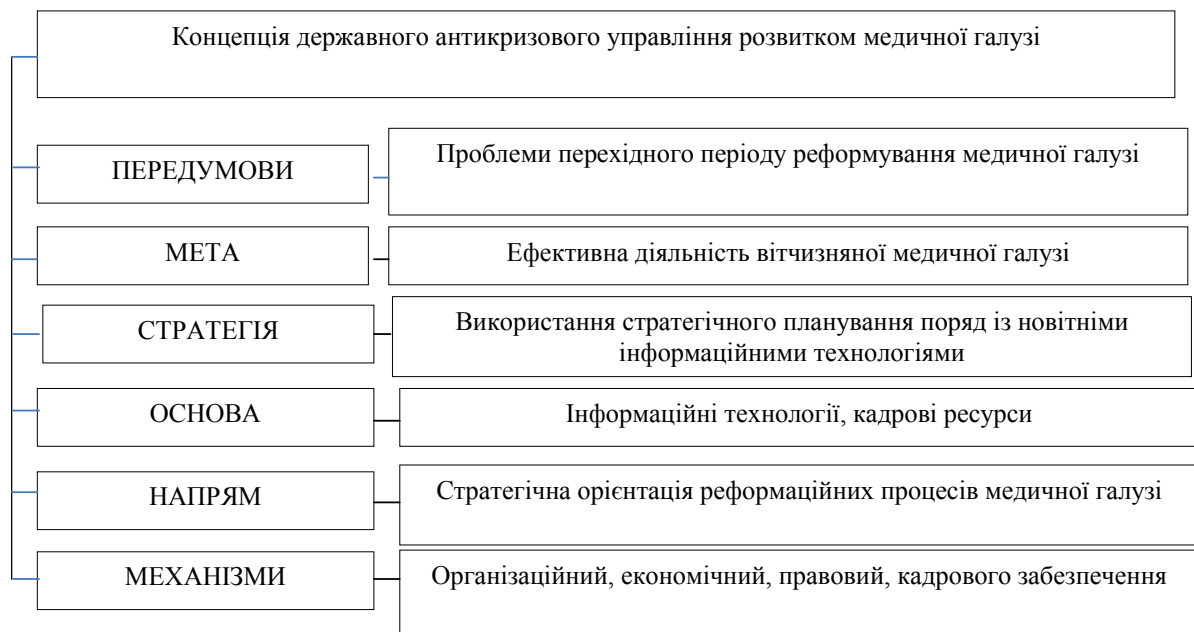

Рис. 2. Концептуальний підхід до державного антикризового управління розвитком медичної галузі

Таким чином, ключовими проблемами розвитку медичної галузі є незадовільний стан здоров'я населення, нерациональна організація системи надання медичної допомоги, брак сучасних медичних технологій, недостатнє володіння ними, низький рівень інформованості про сучасні медичні технології, недостатність фінансових і насамперед бюджетних ресурсів для забезпечення ефективної діяльності системи охорони здоров'я та ін.

мов'язок охорони здоров'я та економічної діяльності. Країни з більш високими економічними показниками забезпечують населення більш якісними медичними послугами. У той же час розподіл ресурсів у сфері охорони здоров'я може впливати на економіку. Підвищення витрат на охорону здоров'я може означати зменшення витрат на інфраструктуру, або зниження соціальних витрат: пенсійне забезпечення, освіту або екологічний контроль [10].

Враховуючи сучасний стан управління медичною галуззю, слід підкреслити слабкість управління, що виявляється у відсутності стратегічної орієнтації, інтеграції та координації діяльності на всіх її рівнях.

Отже, для вирішення питань впровадження в практику державного управління вітчизняною медичною галуззю більш дієвих механізмів доцільно обґрунтувати нові концептуальні підходи до державного антикризового управління розвитком медичної галузі.

Стосовно передумов, слід зазначити наступні проблеми перехідного періоду: деструктивні процеси в економіці, зниження рівня і погіршення якості життя більшості населення, недостатнє фінансування галузі.

Наступним важливим напрямком концептуальних підходів є стратегічне управління, що пов'язано із значною кількістю проблем у галузі, рішення яких потребує ефективного стратегічного управління. Використання стратегічного управління сприяє системному перетворенню в будь-якій соціально-економічній системі.

Реалізація концептуальних підходів державного антикризового управління розвитком медичної галузі дасть змогу вирішувати комплексно та всебічно питання стосовно ефективного руху інформаційних потоків, здійснювати стратегічне планування, створювати необхідні передумови для впровадження нових методів лікування, новітніх інформаційних технологій, підвищити ефективність діяльності медичної галузі.

Для управління в першу чергу необхідна інформація про проблемну ситуацію в оточуючому середовищі.

Антикризове управління розвитком медичної галузі нерозривно пов'язане з впровадженням автоматизованих інформаційних систем у діяльність медичних установ. Сьогодні існує необхідність в активному використанні сучасних інформаційних технологій; складні технологічні процеси, дорогі ресурси, зростаючі масштаби надання медичної допомоги, необхідність підвищення якості діагностики та лікування, стандартизація медичних послуг – усе це вимагає впровадження сучасних інформаційних технологій. Вони дають можливість ефективно знижувати витрати й оптимізувати діяльність системи охорони здоров'я у цілому.

В системі охорони здоров'я виключно важлива роль відведена безпосередньо медичному працівникові, тому управління розвитком кадрів визнається пріоритетним завданням антикризового управління у галузі охорони здоров'я.

У сучасних умовах недостатніх фінансових ресурсів для розвитку галузі найбільш перспективною є мобілізація прихованих можливостей системи на основі кращого використання кадрових ресурсів.

Погоджуючись із точкою зору Баєвої О.В., що кадри необхідні для розвитку даної системи і повинні відповідати своєму призначенню [2, с. 415], слід зазначити, що недостатньо організоване управління кадрами охорони здоров'я виявляється в

багатьох симптомах неблагополуччя, зокрема в неадекватному використанні персоналу, в низькій його продуктивності, незбалансованості структури персоналу з потребами системи та ін. Управління кадрами стає найбільш ефективним, якщо визначальним принципом є економічна ефективність управлінських рішень.

Висновки і перспективи подальших досліджень у даному напрямі. Отже, впровадження концептуальних положень державного антикризового управління медичною галуззю дасть можливість досягти ефективності у розробці й впровадженні державних програм щодо збереження та покращання стану здоров'я і збільшення середньої тривалості якісного життя громадян України. Вважаємо, що подальші дослідження повинні бути пов'язані з практичним впровадженням інформаційно-комунікаційних технологій для універсального доступу всіх суб'єктів до інформаційної інфраструктури вітчизняної галузі охорони здоров'я.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ахламов А. Г. Економіка та фінансування охорони здоров'я : навч.-метод. посіб. / А. Г. Ахламов, Н. Л. Кусик. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2011. - 134 с.
2. Баєва О. В. Менеджмент у галузі охорони здоров'я : навч. посібник / О. В. Баєва. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 640 с.
3. Гайдаєв Ю. О. Державна політика у галузі охорони здоров'я / Ю. О. Гайдаєв // Український медичний часопис. – 2007. – №4 (60) VII-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.umj.com.ua/article/160/derzhavna-politika-u-galuzi-oxoroni-zdorov-ya>.
4. Галацан О. В. Стратегія інноваційного розвитку галузі охорони здоров'я / О. В. Галацан, В. А. Садовський, Г. В. Семенченко // Вісник Нац. техн. ун-ту “ХПІ” : зб. наук. пр. Темат. вип. : Технічний прогрес та ефективність виробництва. – Х. : НТУ “ХПІ”, 2011. – № 7. – С. 45-48.
5. Ларіна Р. Р. Державний механізм забезпечення інформатизації системи охорони здоров'я : монографія / Р. Р. Ларіна, А. В. Владзимирський, О. В. Балусева; [під заг. ред. проф. В. В. Дорофієнко]. – Донецьк : ТОВ “Цифрова типографія”, 2008. – 252 с.
6. Жаліло Л. І. Стратегії змін у сфері охорони здоров'я в умовах соціально-економічних реформ в Україні / Л. І. Жаліло, О. І. Мартинюк [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/e-journals/dutp/2011_2/txts/Zhalilo.pdf.
7. Кризина Н. П. Аналіз державної політики в галузі охорони здоров'я в працях українських учених / Н. П. Кризина [Електронний ресурс]. – Режим доступу http://www.academy.gov.ua/ej/ej3/txts/GA_LU_ZE_VE/08-KRIZINA.pdf
8. Овсяннікова Л. М. Концептуальна модель розвитку системи інформаційного забезпечення медичної науки в Україні / Л. М. Овсяннікова, Н. О. Артамонова // Вісн. Кн. палати : наук.-практ. журн. – 2010. – № 6. – С. 24-30.

9. Полянская С. В. Возможности финансирования перспективных инновационных проектов в сфере здравоохранения РФ / С. В. Полянская // Сб. матер. научно-практической конференции “Инвестиции в модернизацию и инновационное развитие российской экономики”. – М. : Институт экономики РАН, 2011. – С. 411-423.

10. Учимся жить с экономикой здравоохранения / [под ред. Х. Золлнера, Г. Штоддарта и К. Селби Смит]. – Копенгаген, 2003. – 264 с.

REFERENCES

1. Akhlamov, A. H. and Kusik N. L. (2011), *Ekonomika ta finansuvannia okhorony zdorovia* [Economy and finance health care], ORIDU NADU, Odesa, Ukraine.

2. Baieva, O. V. (2008), *Menedzhment u haluzi okhorony zdorovia* [Management in Health], Tsentр uchbovoi literatury, Kyiv, Ukraine.

3. Haidaiev, Yu. O. (2007), Derzhavna polityka u haluzi okhorony zdorovia, *Ukrainskyi medychnyi chasopys*, vol. 4, [Online], available at: <http://www.umj.com.ua/article/160/derzhavna-politika-u-galuzi-okoroni-zdorov-ya>. (Accessed 4 Jan 2016).

4. Halatsan, O. V. Sadovskyi, V. A. and Semenchenko, H. V. (2011), Stratehiia innovatsiinoho rozvytku haluzi okhorony zdorovia, *Tekhnichniy prohres ta efektyvnist vyrobnytstva*, KhPI, vol. 7, pp. 45-48, Kharkiv, Ukraine,

5. Larina, R. R., Vladzimirskyi, A. V. and Baluieva, O. V. (2008) *Derzhavnyi mekhanizm zabezpechennia informatyzatsii systemy okhorony zdorov`ia* [State of information mechanism to ensure the healthcare system], Tsyfrovaia typohrafiya, Donetsk, Ukraine.

6. Zhalilo, L. I. and Martyniuk, O. I. (2011), Stratehii zmin u sferi okhorony zdorovia v umovakh sotsialno-ekonomichnykh reform v Ukraini, [Online], available at: http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/dutp/2011_2/txts/Zhalilo.pdf. (Accessed 4 Jan 2016).

7. Kryzyna, N. P. Analiz derzhavnoi polityky v haluzi okhorony zdorovia v pratsiakh ukrainskykh uchenykh [Online], available at: <http://www.academy.gov.ua/ej/ej3/txts/GALUZEVE/08-KRIZINA.pdf>. (Accessed 4 Jan 2016).

8. Ovsiannikova, L. M. and Artamonova, N. O. (2010), Kontseptualna model rozvytku systemy informatiinoho zabezpechennia medychnoi nauky v Ukraini, *Visn. Kn. Palaty*, vol 6, pp. 24-30.

9. Polyanskaya, S. V. (2011), *Vozmozhnosti finansirovaniya perspektivnykh innovatsionnykh proektov v sfere zdavookhraneniya RF*, *Investitsii v modernizatsiyu i innovatsionnoe razvitie rossiyskoy ekonomiki*, Institut ekonomiki RAN, Moscow, Russia, pp. 411-423.

10. Zollner, Kh., Shtoddart G. and Selbi Smit K. (2003), *Uchimsya zhit s ekonomikoy zdavookhraneniya* [Learning to live with health economics], Kopenhagen, Denmark.